

Stefan Moysa

"Zukunft aus dem Glauben", Walter Kasper, Mainz 1978 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/3, 208-209

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Powinno zachęcać do tworzenia takich formuł, stawiać je na usługi wiary Ludu Bożego, ewentualnie w razie potrzeby deklarować ich niezgodność z tą wiarą.

Dalej następuje analiza czynników formalnych determinujących formuły wiary. Spośród nich autor wymienia usytuowanie w życiu (*Sitz im Leben*), wielość wynikająca z różnych kontekstów sytuacyjnych (pluralizm) oraz charakter kościelny, przy czym wskazuje głównie na ich stosunek do tradycyjnych symboli. Wśród tych czynników szczególną uwagę poświęca autentyczności sformułowań wiary. Problem autentyczności stawia autor w kontekście związku, jaki istnieje między wiarą wyrażaną przez formuły a sytuacją, w której ta wiara zostaje wyrażona. Podkreśla przy tym mocno, że wierność formuły dla wiary Ludu Bożego jest jej istotnym momentem, którego zaniedbanie podcina w ogóle samą rację bytu takiej formuły. Zagrożenie autentyczności widzi autor zarówno w redukcji prawd i niedozwolonym ich uproszczeniu, jak też w utraceniu sensu na skutek usztywnienia i skostnienia.

Ostatni rozdział jest poświęcony pedagogicznym i katechetycznym zastosowaniom. Nie chodzi tu o recepty na nauczanie, ale o wyjaśnienie znaczenia, jakie może mieć w nauczaniu religii kategoria tego, co jest dla wiary fundamentalne. Autor wyjaśnia też rolę formuł w kształceniu języka religijnego.

Książka ujmuje więc całościowo problematykę formuł wiary i wchodzi w jej szczegóły. Odnacza się chęcią posunięcia naprzód tej problematyki, ale również pewnym zrównoważeniem i wiernością podstawowym zasadom wiary i teologii. Posiada dlatego duże teologiczne i pastoralne znaczenie.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Walter KASPER, *Zukunft aus dem Glauben*, Mainz 1978, Matthias-Grünewald-Verlag, s. 112.

Kilka artykułów i odczytów wygłoszonych z różnych okazji zostaje tu zgrupowanych wokół tematu przyszłości. Mowa jest więc kolejno o życiu chrześcijańskim inspirowanym przyszłością, o przyszłości człowieka, duchowości chrześcijańskiej, Kościoła i kapłana.

Przyszłość jest wyzwaniem dzisiejszego świata skierowanym pod adresem chrześcijaństwa. Pod wpływem tego wyzwania teologia odkryła przyszłościowy wymiar całego chrześcijańskiego posłannictwa. Równocześnie Ewangelia uczy patrzeć na ludzkie dążenia ku przyszłości i nadaje im sens, gdyż sama jest posłaniem o przyszłości absolutnej i transcendentnej, jaką daje Bóg. Posłanie o przyszłości wymaga dokonującej się praktyki w teraźniejszości.

Mimo, że człowiek jest dziś ośrodkiem wszystkich dążeń, daje się jednak zauważyć głęboki kryzys samego człowieczeństwa. Człowiek utracił świadomość tego, kim jest. Odnalezienie człowieczeństwa możliwe jest tylko w Bogu jako absolutnie i w Jezusie Chrystusie ukrzyżowanym, który daje najwyższy wyraz temu, kim jest człowiek.

Z kolei mówi autor o tym, jaką przyszłość ma pobożność chrześcijańska. Powinna ona odzwierciedlać w sobie cechy pobożności biblijnej, którymi są bojaźń Boża, wolność i sprawiedliwość względem drugiego człowieka. Pobożności nie da się wymusić. Jest ona darem Ducha Świętego.

Pod znakiem przyszłości stoi również Kościół. Głosi bowiem przyszłość, którą tylko Bóg może dać. Koncentruje się ona w Jezusie Chrystusie ukrzyżowanym. Osiągnąć ją można przez naśladowanie ukrzyżowanego w wolności i dzięki mocy Ducha Świętego.

Wreszcie autor wchodzi głęboko w sytuację współczesnego kapłana. Wymaga ona refleksji nad sprawami najbardziej podstawowymi, gdyż współczesne problemy teologiczne jakby koncentrują się w kapłaństwie. Autor stara się dać odpowiedź na niektóre tego rodzaju problemy. Mówi, że kapłan musi być człowiekiem Bożym, mówiącym i działającym z pobudek wiary. Kapłan

służy przez słowo, sakramenty i pasterzowanie. Jest on pośrednikiem Ducha Świętego, ale winien być też człowiekiem w pełni rozumiejącym problemy świata.

Kasper przynosi w swoich rozważaniach podstawową naukę Kościoła, wzbogaconą własną refleksją. Stale powraca do problemów fundamentalnych i daje ich szerokie teologiczne naświetlenie. Stąd książkę cechuje zarówno wierność dla Ewangelii, jak i wielki intelektualny i duchowy dynamizm.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Franz-Josef NOCKE, *Liebe, Tod und Auferstehung. Über die Mitte des Glaubens*, München 1978, Kösel-Verlag, s. 175.

Główna teza książki brzmi w skrócie następująco: człowiek znajduje swoje urzeczywistnienie i pełnię w miłości, która jednak zawiera w sobie coś niebezpiecznego. Dlatego człowiek pragnie kochać, ale także boi się miłości. Życie i posłannictwo Chrystusa prowokują do oddania się w miłości. Wiara w zmartwychwstanie pozwala mieć nadzieję, że człowiek, który oddaje życie swoje z miłości, kiedyś je odzyska.

Zanim autor przystąpi do udowodnienia tej tezy, daje pewne wyjaśnienia terminologiczne i historyczne. Miłość określa jako aprobatę drugiej osoby, dążenie do niej, ale tak, że się jej nie odbiera własnej tożsamości. Od strony historycznej zajmuje się zwłaszcza określeniem i wzajemnym stosunkiem pojęć: *eros* i *agape*.

Tezę swoją wyjaśnia Nocke stopniowo, w świetle źródeł pozateologicznych i teologicznych. Przytacza na przykład Fromma, który twierdzi, że miłość jest koniecznością egzystencji ludzkiej, która wymaga też ponoszenia ofiar. Teologicznie zaś autor wykazuje, jak miłość jest ośrodkiem wiary chrześcijańskiej, podstawowym darem, jak egzystencja Jezusa była istnieniem dla innych. Historia teologii interpretowała miłość w dwu zasadniczych kierunkach: jako miłość ekstatyczną, polegającą na wyjściu z siebie, i miłość fizyczną koncentrującą się na upatrywaniu w niej swojego własnego szczęścia. Autor wyprowadza jako pierwszy wniosek ze swoich rozważań tezę, że miłość jest wyjściem ze siebie i własnym spełnieniem, ale tego spełnienia osobistego nie trzeba szukać. Jest ono zawarte w tych aktach, w których zwracamy się do bliźniego.

Następnie Nocke rozważa, jak miłość jest do pewnego stopnia związana ze śmiercią. Miłość jest zawsze jakimś odejściem, zrezygnowaniem z czegoś. Autor wykazuje to nie tylko na podstawie praktyki życiowej — przytacza między innymi przykłady o Maksymiliana Kolbe i Janusza Korczaka — ale też z mitologii i poezji. Teologia wskazuje na to jeszcze wyraźniej; śmierć Jezusa była oddaniem się w miłości. Współczesna teologia analizuje głębiej motyw śmierci jako oddania się Bogu.

Śmierć nie jest ostatnim słowem egzystencji ludzkiej. Jeżeli śmierć następuje w oddaniu się w miłości, wówczas człowiek w śmierci nie ginie, ale przez nią przychodzi do spełnienia swojej miłości. Życie zostaje mu zwrócone w zmartwychwstaniu jako dar. Zmartwychwstanie to udzielenie pełni miłości, a każde prawdziwe przeżycie miłości jest jakby antycypacją zmartwychwstania.

Książka przedstawia w sposób jasny i przystępny, ale zarazem szeroko udokumentowany, rzeczywistość ludzkiej miłości i umieszcza ją w kontekście chrześcijaństwa. Dzieło może służyć nie tylko jako pożyteczna lektura, ale też jako tekst roboczy dla seminariów i dyskusji zwłaszcza z młodymi ludźmi, którzy są tą problematyką głęboko zainteresowani.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa